

Tělesa Sluneční soustavy na naší obloze

Miloslav Zejda

U3V, 12.12.2018

O čem se budeme bavit?

Pozorovatelnost planet v prosinci 2018

Jak se planety na obloze liší od hvězd?

Kolik měsíců planet pozoroval Galileo?

Rømer a Jupiterovy měsíce

Hvězdy-host v roce 2018

Vánoční hvězda

*Observations Jesuitas
1610*

<i>2. d. pros.</i> <i>mand. H. 12</i>	○ **	
<i>30. marc.</i>	** ○ *	
<i>2. xbn.</i>	○ ** *	
<i>3. marc.</i>	○ * *	
<i>3. Ho. s.</i>	* ○ *	
<i>7. marc.</i>	* ○ **	

MAPA SEVERNÍ OBLOHY – PROSINEC 2018

1. 12. ve 21.00 SEČ
15. 12. ve 20.00 SEČ
30. 12. v 19.00 SEČ

Platí na celém území ČR
Pozice planet v mapce
vyneseny k 15. dni
v měsíci.

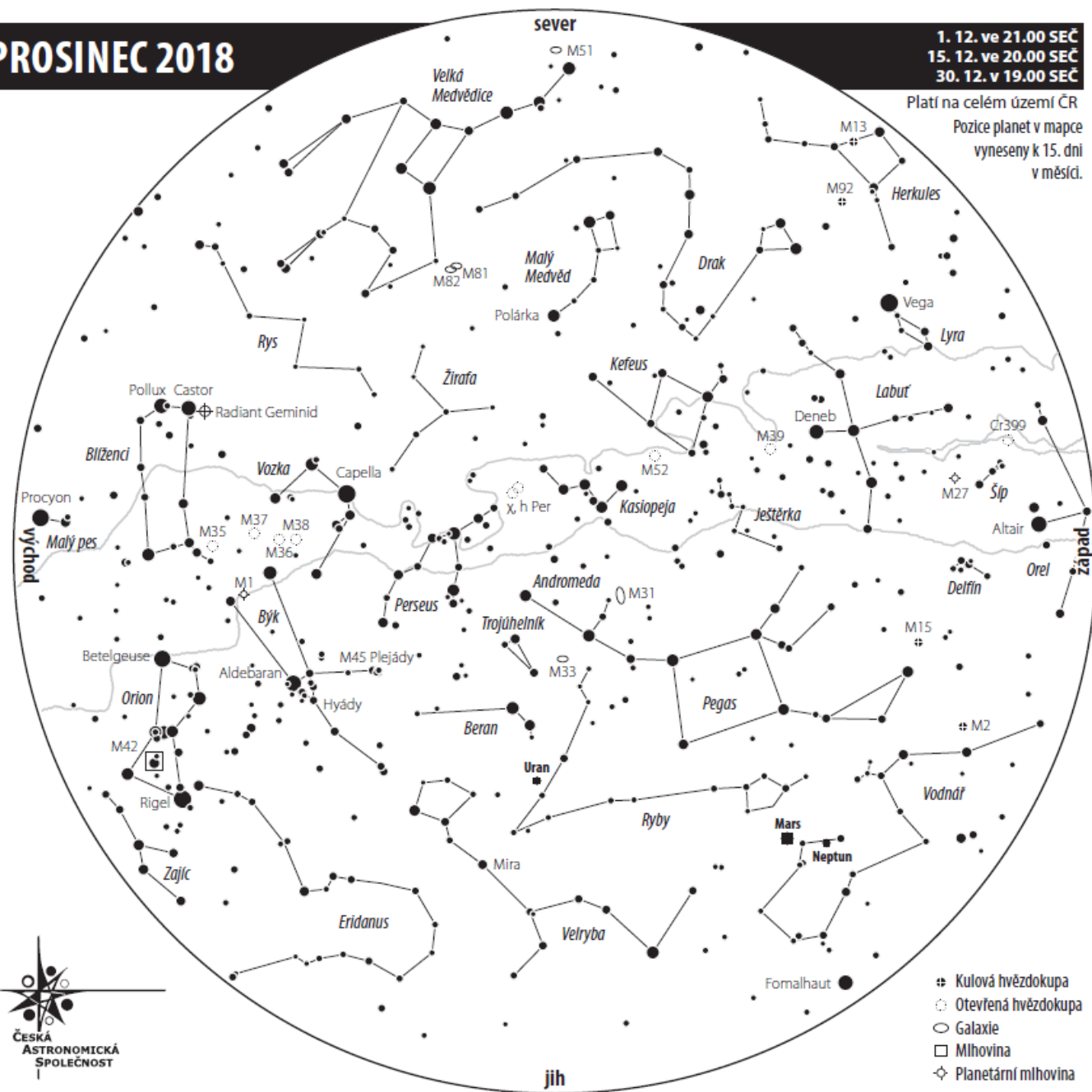
PLANETY

- Merkur – na ranní obloze
- Venuše – vysoko na ranní obloze
- Mars – na večerní obloze
- Jupiter – koncem měsíce na ranní obloze
- Saturn – nepozorovatelný
- Uran – v první polovině noci
- Neptun – na večerní obloze

ZAJÍMAVOSTI NA OBLOZE

- 7. Měsíc v novu (07.20 UT)
- 7. Planetka č. 433 Eros v opozici se Sluncem (9,7^m)
- 7. Velmi těsná konjunkce Marsu s Neptunem
- 8. Planetka č. 40 Harmonia v opozici se Sluncem (9,4^m)
- 12. Měsíc v apogeu nejdále od Země – 405 177 km
- 13. Kometu 46P (Wirtanen) prochází periheliem
- 14. Maximum meteorického roje Geminid
- 15. Měsíc v první čtvrti (11.49 UT)
- 15. Merkur v maximální západní elongaci
- 21. Konjunkce Merkuru s Jupiterem
- 21. Zimní slunovrat (22.23 UT)
- 22. Měsíc v úplňku (17.49 UT)
- 23. Jupiter v konjunkci s Antarem
- 24. Měsíc v perigeu (nejblíže Zemi – 361 061 km)
- 28. Planetka č. 6 Hebe v opozici se Sluncem (8,5^m)
- 29. Měsíc v poslední čtvrti (09.34 UT)

Všechny časové údaje uvedeny ve Světovém čase (UT).
Středoevropský čas (SEČ) = UT + 1 h
Aktuální mapky na následující měsíc naleznete volně ke
stažení vždy na počátku měsíce na
www.udalosti.astronomy.cz

- ⊛ Kulová hvězdokupa
- Otevřená hvězdokupa
- Galaxie
- Mlhovina
- ◇ Planetární mlhovina

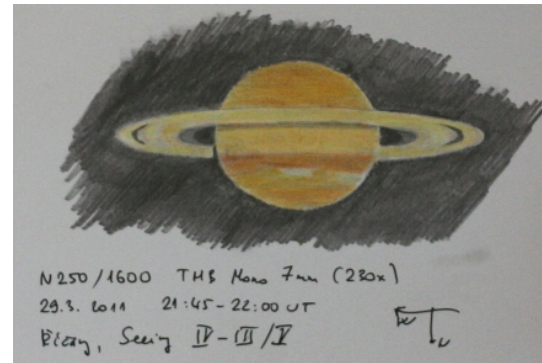
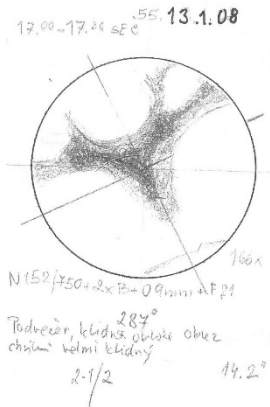
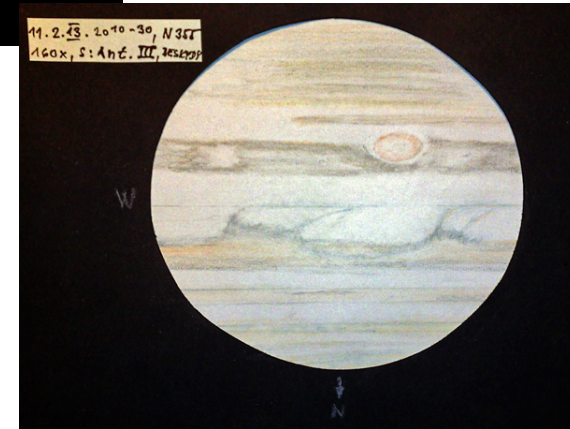
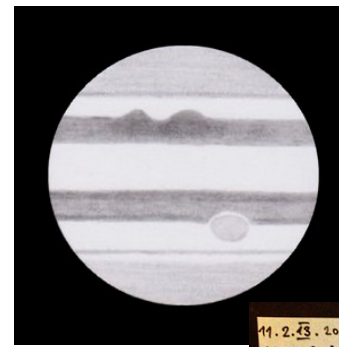
Přehled planet

Rok Měsíc Den Čas

	Merkur	Venuše	Mars	Jupiter	Saturn	Uran	Neptun	Pluto
Rektascenze	15 ^h 51 ^m 19,2 ^s	14 ^h 19 ^m 9,4 ^s	23 ^h 12 ^m 36,1 ^s	16 ^h 22 ^m 32,0 ^s	18 ^h 38 ^m 25,8 ^s	1 ^h 47 ^m 6,6 ^s	23 ^h 0 ^m 46,9 ^s	19 ^h 25 ^m 23,5 ^s
Deklinace	-17° 34' 44"	-11° 5' 55"	-5° 57' 2"	-20° 53' 53"	-22° 38' 1"	10° 28' 9"	-7° 22' 48"	-22° 3' 45"
Vzdálenost (AU)	0,948	0,490	1,101	6,310	10,989	19,239	30,039	34,553
Elongation from Sun	21,0°	44,1°	86,5°	13,0°	18,6°	128,3°	83,2°	29,4°
Jasnost	-0,2	-4,5	0,2	-1,6	0,5	5,7	7,9	14,3
Equatorial Diameter	7,10"	34,03"	8,50"	31,24"	15,12"	3,66"	2,27"	0,09"
Phase Angle	85,4°	107,5°	43,3°	2,4°	1,8°	2,2°	1,9°	0,8°
Souhvězdí	Váhy	Panna	Vodnář	Štír	Střelec	Ryby	Vodnář	Střelec
Průchod místním poledníkem	10:20	8:48	17:41	10:52	13:07	20:15	17:29	13:54
Vychází	5:46	3:40	12:09	6:37	9:04	13:27	12:05	9:47
Zapadá	14:54	13:55	23:13	15:06	17:11	3:07	22:54	18:02
Výška	-12,4°	-22,6°	31,7°	-10,0°	6,9°	27,2°	31,1°	12,1°
Azimut	257,4°	279,4°	154,6°	249,6°	222,8°	106,4°	158,3°	213,2°
Spodní konjunkce	2018-11-27 2019-3-15	2018-10-26 2020-6-03	-	-	-	-	-	-
Opozice	-	-	2018-7-27 2020-10-14	2018-5-09 2019-6-10	2018-6-27 2019-7-09	2018-10-24 2019-10-28	2018-9-07 2019-9-10	2018-7-12 2019-7-14
Horní konjunkce	2018-9-21 2019-1-30	2018-1-09 2019-8-14	2017-7-27 2019-9-02	2018-11-26 2019-12-27	2017-12-21 2019-1-02	2018-4-18 2019-4-23	2018-3-04 2019-3-07	2018-1-09 2019-1-11
Max. východní elongace	2018-11-06 2019-2-27	2018-8-17 2020-3-24	-	-	-	-	-	-
Max. západní elongace	2018-8-26 2018-12-15	2017-6-03 2019-1-06	-	-	-	-	-	-
Perihel	2018-11-29 2019-2-25	2018-5-16 2018-12-26	2018-9-16 2020-8-03	2011-3-17 2023-1-20	2003-7-26 2032-11-28	1966-5-22 2050-8-17	1876-8-26 2042-9-03	1989-9-05 2237-9-15
Afel	2018-10-16 2019-1-12	2018-9-05 2019-4-18	2017-10-08 2019-8-26	2017-2-17 2028-12-28	2018-4-17 2047-7-15	2009-2-27 2092-11-23	1959-7-17 2125-12-01	1866-6-04 2114-2-19

Jak odlišit planety od hvězd

- jasnost
- místo výskytu – podél ekliptiky
- scintilace

Mars Profiler - Google Chrome

https://s22380.pcdn.co/wp-content/plugins/observing-tools/mars_profiler/mars.html

SKY TELESCOPE Mars Profiler

This map depicts the Martian hemisphere facing Earth for the entered date, time, and telescope type. The red circle indicates the region of Mars pointed directly toward us.

Date: 12/11/2018 Time: 17:36 UT
(mm/dd/yyyy)

Reset to current date & time Calculate using entered date and time

-1 Day -1 Hour +1 Hour +1 Day

Time-zone offset from UT in hours (from your Web browser):

Telescope type: **Inverted view**

Direct view (Erect image system) Inverted view (Newtonian / Dobsonian) Mirror reversed (SCT/Maks/refractor + diagonal)

Basic Data about Mars for telescopic observers:

Apparent visual magnitude:	0.1	Angular diameter (arcsec):	8.6
Distance from Earth (a.u.):	1.09	Elongation from the Sun (°):	87
Illumination (%):	86	Central-meridian longitude (°):	115
Position angle of north pole (°):	340	Opposition 2018 countdown (days):	pass

12.3.2019

Venuše

12.12.2018

<https://www.calsky.com>

<https://www.skyandtelescope.com/observing/interactive-sky-watching-tools/mars-which-side-is-visible/#>

Acrux

Mesarthim

Menkib

Mesarthim

Mesarthim

<https://stellarium.org/cs/>

Jak by na obloze vypadaly planety ve vzdálenosti Měsíce?

Merkur

Jak by na obloze vypadaly planety ve vzdálenosti Měsíce?

Venuše

Jak by na obloze vypadaly planety ve vzdálenosti Měsíce?

Mars

Jak by na obloze vypadaly planety ve vzdálenosti Měsíce?

Jupiter

Jak by na obloze vypadaly planety ve vzdálenosti Měsíce?

Saturn

Jak by na obloze vypadaly planety ve vzdálenosti Měsíce?

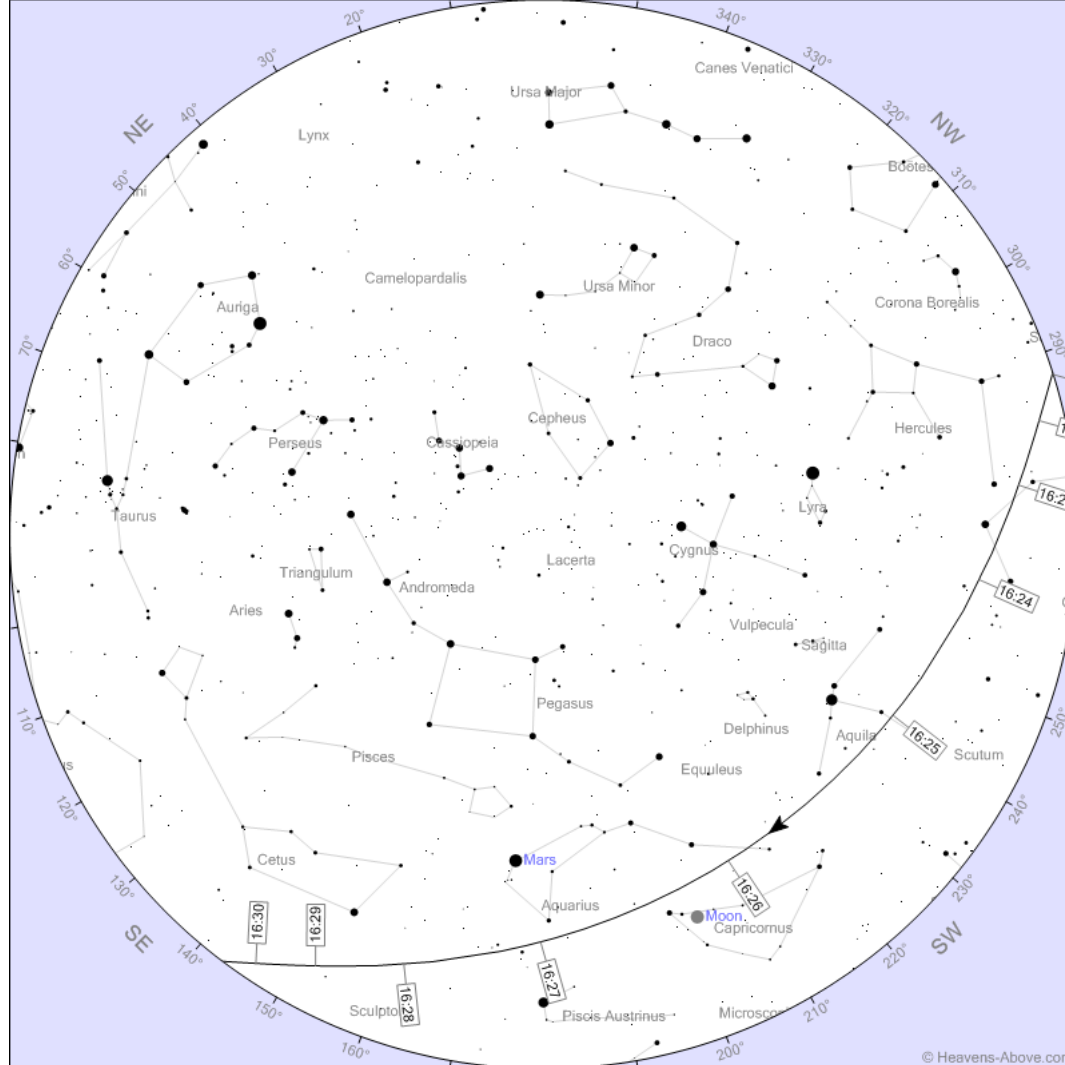

Uran

Jak by na obloze vypadaly planety ve vzdálenosti Měsíce?

Neptun

ISS

<https://heavens-above.com/>

Datum: 12. prosince 2018

Oběžná dráha: 401 x 408 km, 51,6° (Epocha: 10 prosince)

Jev	Čas	Výška	Azimut	Vzdálenost (km)	Jasnost	Výška Slunce
Vychází	17:20:45	0°	287° (ZSZ)	2 320	0,9	-13,1°
Dosahuje výšku nad obzorem 10°	17:23:00	10°	275° (Z)	1 456	0,1	-13,5°
Nejvyšší poloha	17:25:49	27°	216° (JZ)	810	-1,7	-13,9°
Klesne pod výšku nad obzorem 10°	17:28:37	10°	156° (JJV)	1 447	-1,1	-14,4°
Vstoupí do stínu	17:30:49	0°	144° (JV)	2 282	-0,2	-14,7°

ISS TRANSIT FINDER

See the International Space Station in front of the Sun!

[Home](#) • [How to use this website?](#) • [User gallery](#)

1. Set your location (latitude, longitude, elevation)

φ = °

λ = °

h= m

Auto-detect Select from map

2. Set the time span of calculation (start and end dates)

3. Set your preferred travel distance (kilometers)

km

CALCULATE

Polskie
Towarzystwo
Miłośników
Astronomii

Copyright © 2016 Bartosz Wojczyński & PTMA. All rights reserved.
[Contact](#) • [Terms of Use](#) • [Privacy & Cookies](#)

[Like](#) 1K [Share](#)

Found 2 upcoming lunar transits and 1 solar transit.

[RETURN TO SETTINGS](#) [SHOW ALL ON MAP](#)

Wednesday 2018-12-26 10:00:19.30 • Lunar close pass
ISS angular size: 15.06"; distance: 1835.09 km
Angular separation: 51.1"; azimuth: 287.6°; altitude: 5.0°
Center line distance: 28.00 km; visibility path width: 17.79 km

★★

[SHOW ON MAP](#)

[MORE INFORMATION](#)

Saturday 2018-12-29 10:42:22.81 • Solar close pass
ISS angular size: 24.64"; distance: 1121.21 km
Angular separation: 1° 01'; azimuth: 162.0°; altitude: 16.7°
Center line distance: 37.86 km; visibility path width: 20.73 km

★★

[SHOW ON MAP](#)

[MORE INFORMATION](#)

Tuesday 2019-01-01 09:40:18.51 • Lunar transit
ISS angular size: 31.94"; distance: 865.13 km
Angular separation: 9.7"; azimuth: 203.3°; altitude: 24.8°
Center line distance: 5.59 km; visibility path width: 17.82 km
Transit duration: 0.83 s; transit chord length: 24.1'

★★

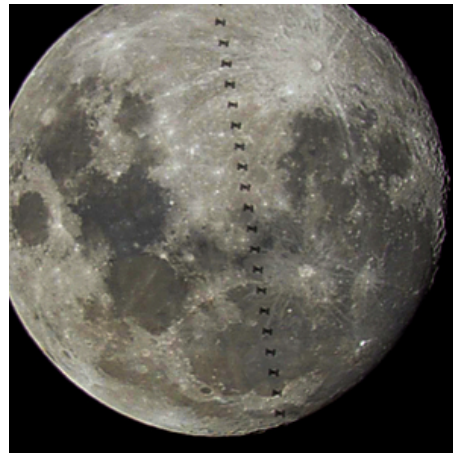
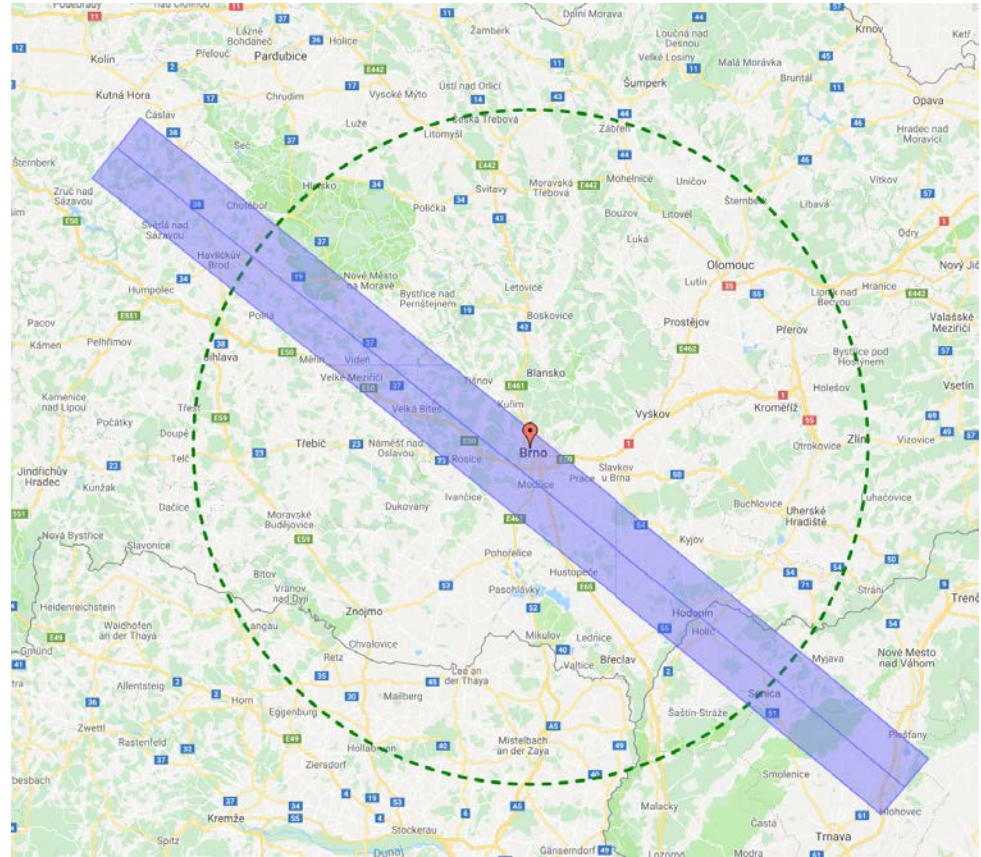
[SHOW ON MAP](#)

[MORE INFORMATION](#)

Transit properties may vary significantly depending on the observer's location, especially over long travel distances. Make sure to perform a recalculation for your planned observational spot.

Long-term predictions are approximate. See the [help page](#) for more details.
Prediction times are adjusted to your device's time zone settings.

<https://transit-finder.com/>

The end of Iridium flares?

The first generation of Iridium satellites are being replaced with satellites of a new design which, unfortunately, are not expected to produce predictable flares. [Please see our statement](#) for more information, or visit the new [#flarewell](#) web page set up by the company which operates the satellites.

Nastavení

[Login \(nepovinné\)](#)
[Změnit pozorovací místo](#)

Družice

[Interaktivní 3D vizualizace ISS](#)
[Interactive Animation of Tesla Roadster Trajectory](#)
Desetidenní předpověď pro zajímavé družice
[Mezinárodní vesmírná stanice \(ISS\)](#)
[Tiangong 2](#)
[N. Korean satellite](#)
[Hubbleův vesmírný teleskop \(HST\)](#)
[Envisat](#)
[OTV 5 \(USA 277\)](#)
Databáze družic
[Denní předpověď pro nejjasnější družice](#)
[Záblesky družic Iridium](#)
[Sondy opouštějící sluneční soustavu](#)
[Viditelnost všech radioamatérských družic](#)
[Výška ISS](#)
[Výška Tiangong-1](#)

Vesmír

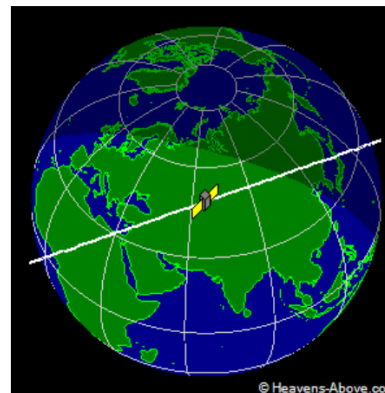
[Sluneční zatmění](#)
[Interaktivní mapa oblohy \(nyní s možností exportu do PDF\)](#)
[Noční obloha](#)
[Slunce](#)
[Měsíc](#)
[Planety](#)
[Sluneční soustava](#)
[Kometry](#)
[Asteroidy](#)
[Souhvězdí](#)

Ostatní

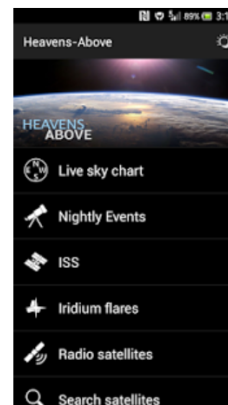
[Stahení aplikace pro Android](#)
[Fórum Heavens-Above na reddit](#)
[Kolik je hodin?](#)
[Kalendář](#)
[Často kladené dotazy \(FAQ\)](#)
[Odkazy na další weby](#)
[Ochrana osobních údajů](#)

Statistiky

[Denní statistiky](#)
[Návštěvnost podle států](#)
[Návštěvnost podle operačního systému a prohlížeče](#)
[Návštěvnost podle jazyka](#)
[Mapa návštěvníků podle geografického umístění](#)
[Svět](#)
[Evropa](#)
[Spojené státy](#)

Aktuální poloha ISS

Získejte naši aplikaci pro Android

Ad closed by Google

Stop seeing this ad

Why this ad? ▶

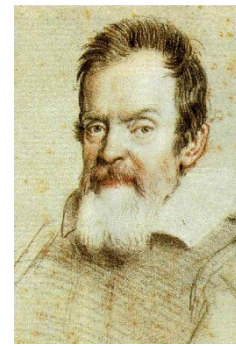
Ad closed by Google

Stop seeing this ad

Why this ad? ▶

Kolik měsíců viděl Galileo?

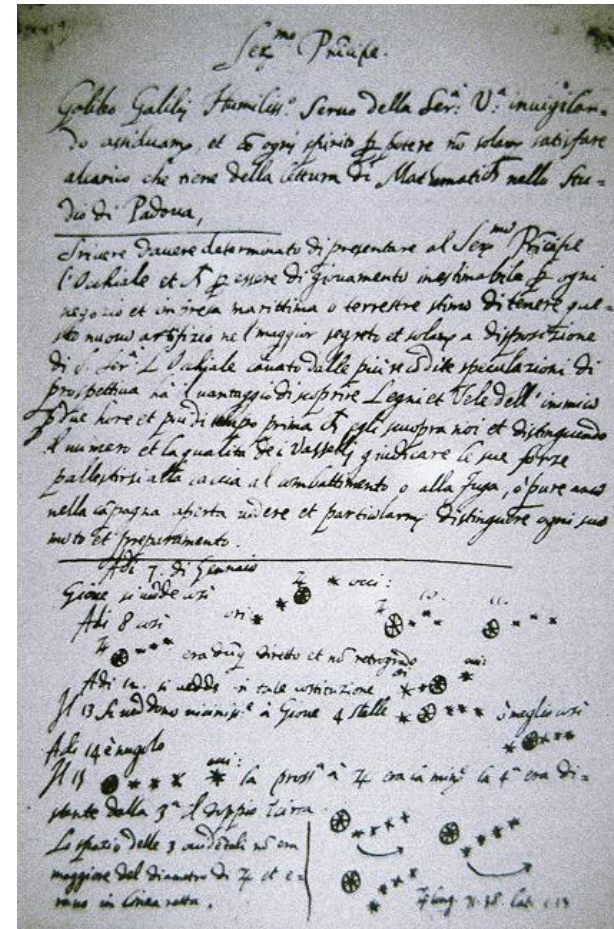

Galileo Galilei
(1564-1642)

7. ledna 1610 - objev prvních těles dalekohledem - čtyři velké měsíce Jupiteru; Europa, Ganymed, Callisto a Io

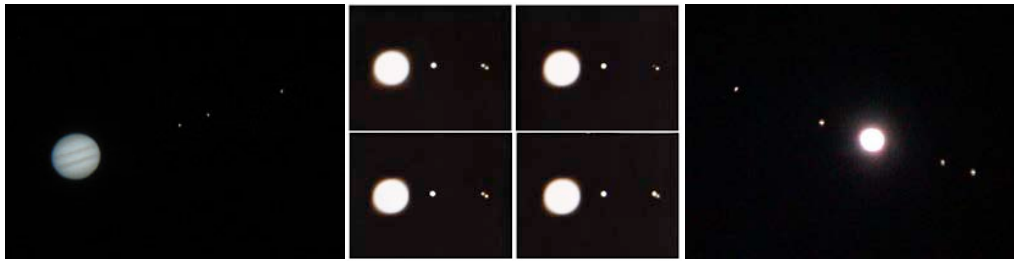
Observationes Jesuitarum
1610

20. Jan. Mart. H. 12	○ **
30. marc'	** ○ *
2. Apr.	○ ** *
3. marc'	○ * *
3. Ho. s.	* ○ *
4. marc'	* ○ **
6. marc'	** ○ *
8. marc' H. 13.	* * * ○
10. marc'	* * * ○ *
11.	* * ○ *
12. H. 4. uel. 1.	* ○ *
13. marc'	* ** ○ *
14. Apr.	* * * ○ *

(Záludná) otázka: kdy byl Galileo rehabilitován?

<https://www.skyandtelescope.com/observing/celestial-objects-to-watch/jupiters-moons-javascript-utility/#>

SKY & TELESCOPE Jupiter's Moons

This illustration shows the positions of Jupiter's four Galilean satellites — Io, Europa, Ganymede, and Callisto — in orbit about the planet for any date and time from January 1, 1900, to December 31 2100.

Direct view

Please choose your view: Direct View (Erect-image system) Inverted View (Newtonian/Dobson) Mirrored reversed View (SCT/Max/refractor+diagonal)

Date: 09/12/2017 Time: 17:25 UT Time Zone offset from UT in hours -4

Reset to current date & time Calculate using entered date and time -1 Day -1 Hour -10 Min +10 Min +1 Hour +1 Day

Basic data about Jupiter for telescopic observers:

Magnitude: -1.7 Angular Size(arcsec): 31.5 Distance (a.u.): 6.25 System II longitude(°): 249

Table of Jovian Satellite Phenomena:

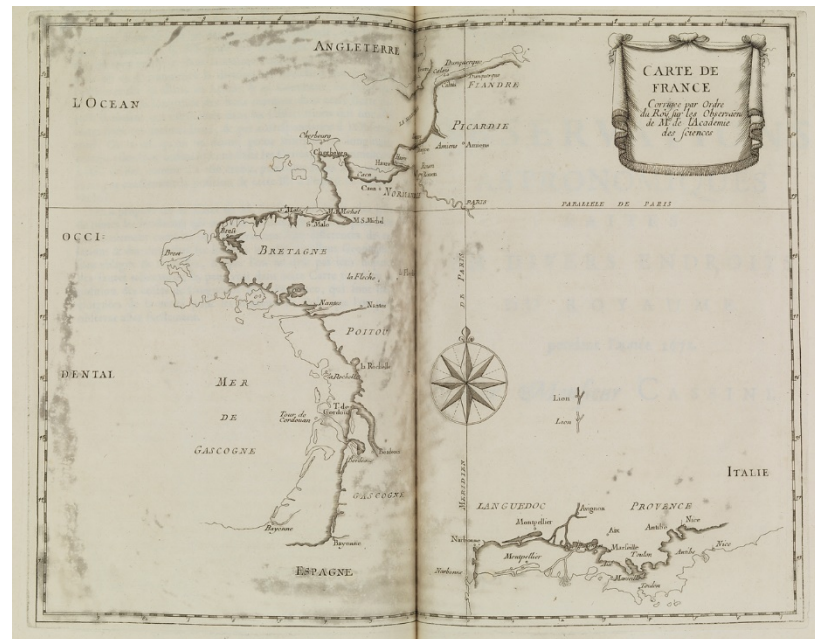
Tuesday, September 12, 2017

01:34 UT, Io enters occultation behind Jupiter.
 04:30 UT, Io exits eclipse by Jupiter's shadow.
 07:12 UT, Ganymede begins transit of Jupiter.
 09:36 UT, Ganymede ends transit of Jupiter.
 10:16 UT, Ganymede's shadow begins to cross Jupiter.

Galilei – Jupiterovy měsíce
 jako kosmické hodiny
 => určování zeměpisné délky

Giovanni Domenico Cassini
 (1625-1712)

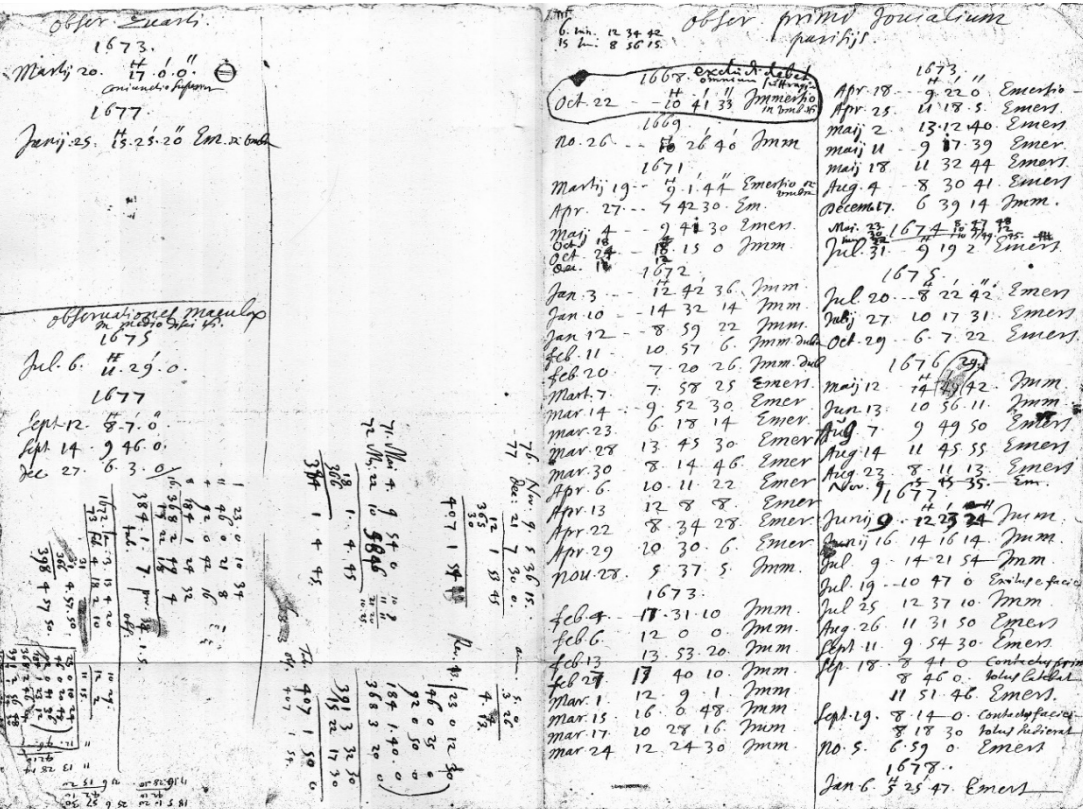
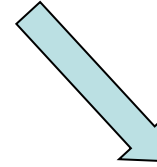

Ole Christensen Rømer (1644-1710)

Rømerův objev: časový interval mezi jednotlivými zákryty Io je proměnný!

Závisí na poloze Země a Jupiteru na oběžné dráze kolem Slunce. Byl kratší, jestliže se Země přibližovala k Jupiteru a delší při vzdalování.

určení rychlosti světla
(220000 km/s)

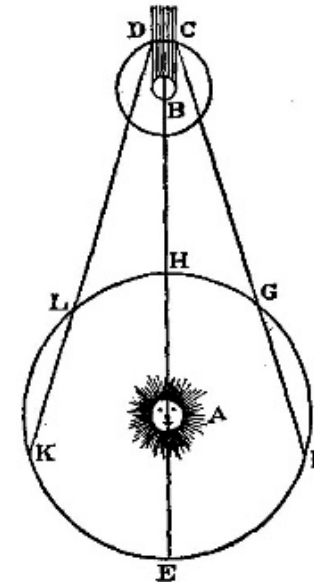

FIG. 70.

Komety na prosincové obloze

46P/Wirtanen – $P = 5,44$ let, k Zemi jen 0,08 au
hvězdná velikost až na 3 mag => na několik dnů
až týdnů pozorovatelná pouhým okem,
v dosahu malých dalekohledů by se měla udržet
až do začátku jara 2019

P. Horálek: 46P/Wirtanen, Plejády, Hyády

46P/Wirtanen a Geminidy

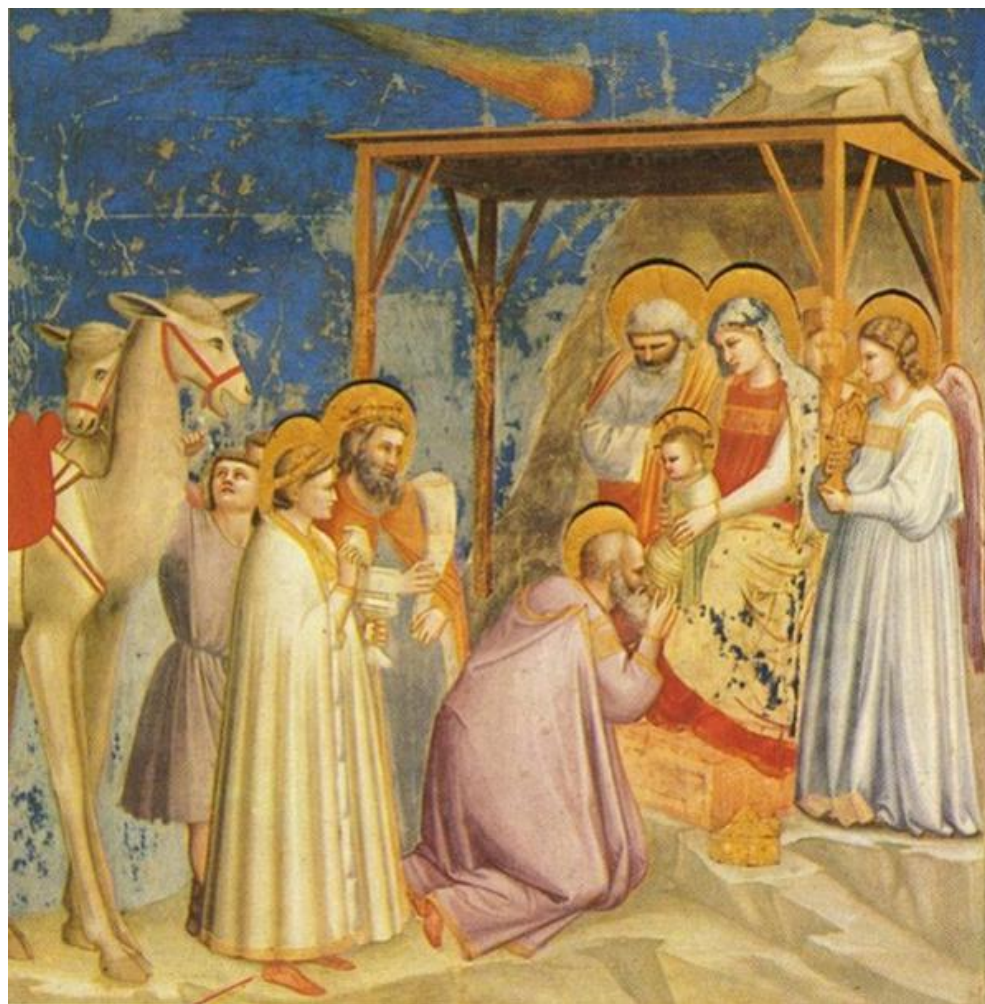
C/2018 V1 (Machholz-Fujikawa-Iwamoto) - objevena 7. 11. 2018, (tehdy 10-12 mag)
Jde o první vizuální objev komety po dlouhých 8 letech! (Machholzova 12. kometa!)
Jen nízko na večerní obloze

M. Jäger

38P/Stephan-Oterma a **64P/Swift-Gehrels** - 9-10 mag,
C/2018 L2 (ATLAS) je asi o 1 mag slabší.
Všechny tři komety jsou poblíž svého maxima jasnosti.

Kometa jako vánoční hvězda?

1304-6 Giotto di Bondone na fresce "Klanění tří králů" v padovské kapli Scrovegni.

Děkuji za pozornost!

Šťastné a veselé svátky!

